

Protokoll från Nationalkommitténs för Astronomi möte 2016-02-11

Datum: Torsdag 2016-02-11, kl 10.00 – 15.00

Plats: Nobelrummet, KVA, Stockholm

Deltagare: Paul Barklem (UU, mötesordföranden), Yvonne Becherini (Linnéuniversitetet), Alexis Brandeker (SU, mötessekreterare), John Conway (OSO), Sofia Feltzing (LU), Susanne Höfner (UU), Anders Johansen (LU), Dan Kiselman (SU), Garrelt Mellema (SU), Per Magnusson (Rymdstyrelsen, adjungerad), Hans Olofsson (CTH), Mark Pearce (KTH), Catarina Sahlberg (VR, adjungerad), Ulrika Steiner (Research Match, adjungerad under punkt 6), Göran Östlin (SU)

Ej närvarande: Carina Persson (CTH), Wouter Vlemmings (CTH), Jan-Erik Wahlund (UU)

0. Val av ordföranden, vice ordföranden, och sekreterare för NK

Paul Barklem väljs till ordföranden, Sofia Feltzing till vice ordföranden och Alexis Brandeker till sekreterare för Nationalkommittén.

1. Godkännande av dagordning

Dagordningen godkänns.

2. Eventuell nominering av ytterligare ledamöter

Mats Larsson från fysikum (SU) var tidigare ledamot för NK astronomi och skulle vara en tillgång. Carina Persson (CTH) har flaggat för att hon kommer lämna NK, möjlig ersättare skulle kunna vara Eva Wirström (CTH). Det beslutas att till att börja med tillfråga Mats Larsson och Eva Wirström.

3. Adjungeringar. Katarina Sahlgren från vetenskapsrådet och Per Magnusson från Rymdstyrelsen adjungeras NK. Ulrika Steiner (Research Match) adjungeras för punkt 6.

4. Aktuellt från IAU (Dan Kiselman): Nuvarande svensk *National Contact Point for Outreach* är Dan Kiselman. Aktiviteter består i att informationsblad sänds till kontakten. Förslag till ersättare är i första hand Robert Cumming (CTH) och i andra hand Anna Arnroth (LU), som också arbetar med popularisering. John Conway får i uppgift att tillfråga Robert Cumming.

5. Diskussion om NKs uppgifter och ambitioner. Paul Barklem: Nuvarande nivå verkar bra. En fråga är om mer fokus än tidigare ska läggas på utbildning och popularisering, men inga konkreta förslag ges. Nuvarande arbetsgrupp är industrisamarbete som leds av Mark Pearce. Sofia Feltzing: KVA kunde tillfrågas om de är intresserade av att NK ger utlåtanden om saker som rymdutredningen. NK fann att detta verkar mycket rimligt eftersom vi ju besitter expertkunskap just inom t ex Rymd.

6. Ulrika Steiner från Research Match (RM) presenterade sin verksamhet. RM fokuserar på återkoppling i industrin från svenska investeringar. Uppgiften är att stödja svensk industri. Diskussion följde om hur man säkerhetsställer att svensk industri får uppdrag. Ett förslag är att bilda ett statligt investmentbolag som tar risken vid prototyputveckling. Hans Olofsson: Titta på möjligheten att arrangera ESOs industridagar i Sverige. CS påpekar att normalt har ESO industridagar när ett land blir ny medlem i ESO. Sverige är ett av de länder som grundade ESO, vi har därför aldrig haft en industridag.

7. RFI (Catarina Sahlberg). Angående förra årets ansökningar: att Schweizer-francen och € blev oväntat dyr ledde till mindre medel att finansiera förra årets ansökningar och att många väldigt bra projekt olyckligt blev utan finansiering. Situationen inom de närmaste åren är inte bättre, möjlig ljusning tidigast efter 2017. RFI hanterar situationen genom att prioritera hårt. Göran Östlin: Den kortsiktiga finansieringsmodellen är inte optimal för att finansiera långsiktig infrastruktur. Catarina Sahlberg: Mindre projekt söker man som vanligt. Känsligheten för växlingskursen är problematisk och är en pågående diskussion.

8. Uppdatering från rymdstyrelsen (Per Magnusson). Rymdutredningen klar med 100 remissvar. Alla svar inte granskade, men i allmänhet är man positiv. Genomgående anses att en ökad finansiering av RS administration inte ska ske på bekostnad av rymdverksamhet. ESAs medlemskostnader kommer diskuteras på ett möte i december. ISS är fortfarande en öppen fråga efter 2020. Trenden är att vetenskapsprogrammen ska öppnas mer mot nya medlemsstater, även sådana med mindre erfarenhet. M5 kommer vara ett testfall där ansökare får teknisk hjälp att förbereda ansökningarna i en två-stepsprocess.

9. Samarbete Sverige-Sydafrika (John Conway). Ett besök av en sydafrikansk delegation har skett, besökte bl.a. astronomdagarna. En kort rapport har författats. Rapporten är tänkt att skickas till utbildningsdepartementen i respektive länder. Stödjobrev kommer skrivas av NK.

10. ESO (Hans Olofsson). Nya medlemsstater: Brasilien behöver underskrift av sin president. Irland: premiärministern har gett ok för diskussion. Norge: ansökan kommer startas oktober 2016. ALMA: John Carpenter har utsetts till *Observatory Scientist*. Band 5 installerat. Nyheter för cykel 4 är att man kan ansöka för VLBI, separat tid för ALMA Compact Array (ACA), samt stora projekt (5% av tiden). Ny ALMA-konferens i december. E-ELT fortskrider, kupol och huvudbyggnadskontrakt på gång. GMT och TMTs tidskalor osäkra. Viktigt att E.ELT hinner i tid för synergi med JWST. APEX förlängning efter 2017 bestäms i dec 2016. Sofia Feltzing: Arbetet med Cires+ går bra. ERIS är försenad. Sofia Feltzing är återvald som ordföranden för STC. ESO Committee of Council-möte 6-7 oktober i Göteborg.

11. SKA (John Conway). En H2020-ansökan förbereds. Onsala förhandlar för närvarande om deltagande i SKA. Förhoppning är att finansiering kan ske utanför VR, särskilt om man kan hitta bra industriåterkoppling.

12. Prioriteringar inom svensk radioastronomi (Göran Östlin). Onsala expanderar men RFI-finansieringen är svag. För nya projekt måste vi prioritera, även med nya medel. En grupp har tillsatts av RFI för att prioritera med hjälp av externa experter. Preliminär rapport förväntas 19:e maj, slutlig i september. Tanken är att NK ska få kommentera rapporten (i slutet av maj).

13. Cherenkov Telescope Array (CTA). Yvonne Becherini: Grupper från Linnéuniversitetet, LU och SU är medlemmar i projektet sedan 2014. Platser för teleskop blir La Palma, som får ett första teleskop 2017, och Chile (i anslutning till ESO). Ansökan till RFI 2015 för 1.2 MSEK för att finansiera deltagande i planering i förkonstruktionsfasen avslogs. CTA saknas på lista över framtida infrastruktur hos VRs, vilket är ett potentiellt problem för hur Sveriges deltagande i högenergiastrofysikillämpningar ses internationellt. Kostnaden för Sverige är 4 M€ (2% av totala). Strategi för att delta i viktiga internationella projekt efterlyses.

14. European Solar Telescope (Dan Kiselman). Nuvarande status är att Spanien gjort en utfästelse om 25% finansiering, och Tyskland ytterligare 25%. Sveriges kostnad för deltagande i designfasen är 355 k€ utav 8880 k€. Projektet beräknas totalt kosta 200 M€, med konstruktion förlagd till 2025.

15. Fråga om NOT (Dan Kiselman). Kommer man kunna använda NOT efter att Sverige drar sig ur? Catarina Sahlberg: NOTSA kan i princip fortsätta som svensk stiftelse utan svensk finansiering, men nu överväger Danmark att dra sig ur. Ett problem är nedstängningskostnader.

16. Övriga frågor: Inga.

17. Nästa möte. Paul Barklem föreslår andra veckan i juni för att ge utrymme till att kommentera utredningen om prioriteringar inom svensk radioastronomi, som beräknas komma i slutet på maj (se punkt 12). Beslut om mer precist datum för nästa möte skjuts upp.

18. Mötets avslutande

Ordföranden förklarar mötet avslutat.

Vid protokollet

Justeras

Alexis Brandeker
Sekreterare

Paul Barklem
Ordförande